

V. kerület

FÉNYBEN A SZABADSÁG-TÉR árnyban ezer ember az Újpesti-rakparton...

Élet a Váci-úton és a Lehel-piacon

Városjáró utam során idáig érve, most már tisztán kibontakozik előttem, hogy Budapest - valamennyi kerületének külön és sajátos egyénisége, lelké és lélegzetvétele van. Ezt a sajátosságot olykor fekvése, házainak jellege, lakóinak foglalkozása, vagy kedvtelése, olykor pedig egyetlen épülete adja.

Az V. kerületnek szíve még mindig ott dobog a **Tözsdepalota** körül, ahol már nem jegyeznek értékpapírokat, nem születnek s halnak el vagyonok egyetlen délelőttön, de amely egykor élesen megrajzolta a kerület profilját s ennek a porfilnak körvonalai még ma is felfedezhetők...

AHOL EGYKOR

A PÉNZ VOLT AZ UR...

E cikkek során nem győzőn hangsúlyozni azt, hogy ezt a fővárost mi örökségül kaptuk, hibáival, sajátosságaival együtt,

korszerűsítése nem történhet máriól-holnapra.

A Pénz, a nagy P-vel frott pénz, az elmúlt korban innen indult ki kalandos útjára s nagyvonalú kereskedők mindig jól tudták, hogy a pénzhez közel kell lenni. Az V. kerület belterülete: nagykereskedői negyed, itt, ezekben a boltokban sosem lehetett „ötért lóptait” vásárolni, itt „Nagyban” folyt az eladás. Bankok, magánintézetek, nagykereskedők, biztosító cégek, a kereskedelmi szív erei lüktettek itt. Ez „nappali” világ, délután háromig óriási forgalom a környező utcákban, a Báthory-utcában, Bálvány-utcában, Sas-utcában József-téren, Dorottya-utcában,

bank- és üzletzárás után minden üres és kihalt, az utcák elnéptelenednek.

A Szabadság-téren csak a Kereskedelmi Minisztérium ablaksorai szikráznak s a Nemzeti Bank oldalánál, a kicsi Kiss Ernő-utcában imbolyognak az apró munkásházák fényei. A Nemzeti Bank hatalmas átépítési munkálataihoz kis rögtönzött házikósr épült a szomszédos utcában, műszaki iroda, konyha, lakószoba épült az építkezés mellé.

AZ ÁRVÁN MARADT HID

A Szabadság-térre büszke lehet a főváros: hatalmas, nyílt tér, s közepén a reflektorokkal megvilágított

emlékmű: látványosság! A Kossuth-hídfőnél a Ságvári-tér környéke a Margit-híd megnyitása óta csöndes tájé lett. Délután hat órakor tizenkét ember bandukol át a hídon. A 15-ös autobus áthasítja a kerületet. Egyik végén a Sztálin-tér, ahol rögtön följegyzem az első kérelmet: B. Károlyné említi több matársával együtt, hogy jó volna egy kicsivel több világítás a térre, mert alkonyatkor már nem merik lehozni a gyerekeket, elvesznek a homályban! S huszonöt nevet is említhetnék, akik mind azt kéri, hogy

a Beszkhárt helyezzen néhány padot a tér garkára, az autobuszgöpcökhöz,

ahol összefut az 1-es, 2-es, 5-ös és 15-ös kocsik s ahol legalább húszan ácsorgnak mindig buszra várva.

Itt különben nincs komoly panasza, üres marad a noteszlapom, ez a rész (bocsánat a szóért) jólápolott. De ismét csak a tözsde, az elmúlt világ jellegzetes városrendezése jut eszembe, ahogy végigbandukolok a Pozsonyi-úton. A pénz karjai csak az Ipoly-utcaig nyúltak, vagyis addig, ahol a Pozsonyi-út belefűl az Újpesti-rakpartba. Itt már üres telkek, földszintes házak közé futok. Ez már az árnyékos oldal. S ezek a földszintes házak végigszaladnak egész a Dráva-utcaig, a kerület határáig.

105 kis egyszobás lakás sorakozik ezekben a földszintes házakban s bennük ezer lakó.

És egyszerre telni kezd a noteszlap, csak győzzem írni. Hamarjában kezdem írni azok neveit, akik körülvesznek: Stumpf Lajos, Elekcs József, Reményi Nándor, Balázs Ede, Ribáti Ferenc... s még írhatnám a neveket, ha türelme s főleg térjedelme volna hozzá a rotációs-papírosnak.

ILYEN AZ ÉLET AZ — ÁRNYÉKOS OLDALON

Mi itt a baj? Nos, ennek az ezer embernek egyetlen üzlete nincs a környéken, ahol bevásárolhatná napi szükségletét, a Pozsonyi-úti árakat nem tudják megfizetni, a Lehel-piac irgalmatlanul messze van ide! A gázt eddig nem vezették be a kis házakba, tüzelőszert nem tudnak tárolni, mert nincs pincéjük, a kis egyszobás lakásban kell fölrakni még a fát is, kokszot is, ahol amúgyis heten-nyolcan, néhol kilencen alszanak. Volna hozzá üres telek is, ahol föl lehetne építeni egy Közért-fiókot s amely egyszerűben megkönnyítené az életüket, ahol tejet tudnának vásárolni, hiszen minden családban legalább négy-öt gyermek van. Aztán a rendőrőrszoba is képtelenül messze van ide, a Sziget-utca és Légrády-utca sarkán, patika, trafik sincs a közelben, mind nagyon hiányzik. Olyan kérések és bajok ezek, amelyek

meghallgatásra és gyors orvoslásra várnak.

Aztán van itt egy életveszélyes Légó-pince, amelyet le kellene fedni, mert minden héten beleesik egy kisgyermek. Már nehezebb a noteszem, ahogy továbbmegyek át a Vág-utcaán a Váci-út felé. Végig-vegig gyártelepek, műhelyek, vas, fatelepek, szerelőüzemek. Tizenöt-perces út a Lehel-piacig.

300 EMBER

A MACSKAKÖVEKEN

A délután alkonyba fordul, a piacon ilyenkor már nincs forgalom, a bódékban oltogatják a kis lámpákat. Háromszáz család keresi a kenyérét itt, ezen a macskaköves területen, ahol délelőttöként hemszeg a nép, ahol óriási mennyiségben fogy az élelmiszer, a gyümölcs, ahol ezren és ezren járnak-kelnek, fürkészve, a sátorokban, kis pénzeiket szorongatva markukban.

Leichtner Henrikkel, a piac-bizalmival beszélgetek, aki az árusok ügyeit intézi, érdekeiket védi, ügyes-bajos dolgaikban eligazítja őket.

— A piac-teret, a bódékat, az ostrom után mi építettük föl, mi hoztuk rendbe,

saját két kezünkkel illesztettünk itt össze minden deszkát.

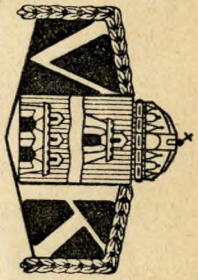
Volnának, persze, kéréseink s ezt most háromszáz ember nevében szeretném elmondani. Például: kérjük, hozzák rendbe a piac kövezetét, mert ezeken a macskaköveken mindennap elesik egy-két idősebb asszony s ezért bizony gyakran minket tesznek felelőssé. A piac egyik oldalán, a Főti-út egyáltalában nincs világítva, ez télen már délután megbénítja a munkánkat, ezt hajnalban is, hiszen reggeli 4 órakor már itt vagyunk valamennyien. S aztán van még két kérésünk, amire az Esti Szó útján szeretnők fölhívni az illetékesek figyelmét! Az egyik az: kérjük a nagyvásárcsarnok ügyeivel foglalkozó tanácsost, hogy

ellenőrizze le a csarnoki nagykereskedők mérlegeit,

mert akár mind a háromszázan igazolhatjuk, hogy két-háromszáz kiló gyümölcsnél olykor tíz százalék hiány is mutatkozik, ha utánamérvünk a saját mérlegeinken. S a másik, ami talán ennél is fontosabb s amiben útbaigazítást kérünk: a fázisadó rendelete szerint az a vevő, aki közvetlenül az őstermelőtől vásárol, nyolc százalék adót fizet az árura. Nos, a nagycsarnoki nagykereskedők, akik a termelőtől vásárolnak, ezt a nyolc százalék adót ránk, kiskereskedőkre hárítják, azzal, hogy ők az árut a termelőtől csak bizományba veszik át, az adót tehát mi vagyunk kötelesek megfizetni. A nagykereskedők tehát egyszerre bizományosok lettek. Szabályosan járnak el!

A kérdést továbbítom. Persze, tudom, nem tartozik ez szigorúan véve az V. kerület életének riportjához. De az emberek, kiké ez a probléma, itt élnek szintén, a budapesti háztetők alatt.

*
Következő riportunk a VI. kerületéről szól. Kétfőn jelenik meg.

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Halász Péter

Cím: Fényben a szabadság-tér,

árnyban a újpesti rakparton

Forrás:

Esti szó 1948 október 29.

Személy

hangfelvétel
"1948"

712. 21

Oszályozás